Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2024/3994

17.7.2024

P9_TA(2023)0267

Ochrana novinárov na celom svete a politika Európskej únie v tejto oblasti

Uznesenie Európskeho parlamentu z 11. júla 2023 o ochrane novinárov na celom svete a politike Európskej únie v tejto oblasti (2022/2057(INI))

(C/2024/3994)

Európsky parlament,

— so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv,

— so zreteľom na Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach z roku 1966 a na všeobecnú pripomienku č. 34 Výboru OSN pre ľudské práva k jeho článku 19 o slobode presvedčenia a prejavu,

— so zreteľom na Dohovor OSN proti korupcii z roku 2005 a na Dohovor UNESCO o ochrane a podpore rozmanitosti kultúrnych prejavov z roku 2005,

— so zreteľom na správu osobitného spravodajcu OSN pre podporu a ochranu práva na slobodu presvedčenia a prejavu z 13. apríla 2021 o dezinformáciách a slobode presvedčenia a prejavu a na správu z 20. apríla 2022 s názvom Posilnenie slobody médií a bezpečnosti novinárov v digitálnom veku,

— so zreteľom na akčný plán OSN z 12. apríla 2012 týkajúci sa bezpečnosti novinárov a otázky beztrestnosti,

— so zreteľom na článok 4 tretieho Ženevského dohovoru, ktorý sa týka vojnových spravodajcov, článok 79 dodatkového protokolu I, ktorý sa týka opatrení na ochranu novinárov v ozbrojenom konflikte, a všetky ostatné články, ktoré chránia týchto profesionálov ako civilistov v čase ozbrojeného konfliktu,

— so zreteľom na rezolúciu Bezpečnostnej rady OSN č. 1738 (2006) z 23. decembra 2006 o ochrane civilného obyvateľstva v ozbrojených konfliktoch, ktorá odsudzuje útoky na novinárov v konfliktných situáciách,

— so zreteľom na spoločné vyhlásenie osobitného spravodajcu OSN pre slobodu názoru a prejavu, predstaviteľa Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) pre slobodu médií, osobitného spravodajcu Organizácie amerických štátov pre slobodu prejavu o slobode prejavu a osobitného spravodajcu Africkej komisie pre ľudské práva a práva národov pre slobodu prejavu a prístup k informáciám z 20. októbra 2021 o politikoch a štátnych úradníkoch a slobode prejavu,

— so zreteľom na výsledky 25. zasadnutia ministerskej rady OBSE zo 7. decembra 2018, a najmä na rozhodnutie č. 3/18 o bezpečnosti novinárov,

— so zreteľom na Zmluvu o Európskej únii a Zmluvu o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“), a najmä na článok 10 ZFEÚ o vymedzení a vykonávaní politík a činností EÚ,

— so zreteľom na Európsky dohovor o ľudských právach, a najmä na jeho článok 10 o slobode prejavu,

— so zreteľom na usmernenia EÚ v oblasti ľudských práv týkajúce sa slobody prejavu online a offline prijaté Radou 12. mája 2014,

— so zreteľom na akčný plán pre európsku demokraciu z 3. decembra 2020, ktorý vypracovala Komisia (COM(2020) 0790),

— so zreteľom na kódex správania Komisie pre boj proti nezákonným nenávistným prejavom na internete, ktorý sa začal uplatňovať v máji 2016, a na jeho siedme hodnotenie zo 7. októbra 2021, z ktorého pochádza dokument s názvom Prehľad – 7. hodnotenie kódexu správania,

— so zreteľom na návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o ochrane osôb zapojených do verejnej účasti pred zjavne neopodstatnenými alebo zneužívajúcimi súdnymi konaniami („strategickým žalobám proti verejnej účasti“) (COM(2022)0177), ktorý Komisia predložila 27. apríla 2022,

— so zreteľom na závery Rady z 25. mája 2020 o mediálnej gramotnosti v neustále sa meniacom svete,

— so zreteľom na vyhlásenie vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku z 3. mája 2022 s názvom Bezpečnosť novinárov je prioritou Európskej únie,

— so zreteľom na prácu, ktorú vykonala Rada Európy na podporu ochrany a bezpečnosti novinárov, najmä na odporúčanie Výboru ministrov členským štátom CM/Rec(2016)4 z 13. apríla 2016 o ochrane žurnalistiky a bezpečnosti novinárov a iných mediálnych aktérov a na odporúčanie Výboru ministrov CM/Rec(2018)1 členským štátom zo 7. marca 2018 o pluralite médií a transparentnosti vlastníctva médií,

— so zreteľom na odporúčanie Komisie C(2021)6650 zo 16. septembra 2021,

— so zreteľom na vyhlásenie Výboru ministrov Rady Európy z 13. februára 2019 o finančnej udržateľnosti kvalitnej žurnalistiky v digitálnom veku a na jeho výročnú správu za rok 2022 o ochrane slobody tlače v časoch napätia a konfliktu,

— so zreteľom na vyhlásenie z Addis Abeby o uznaní karikatúry za základné právo, ktoré bolo predložené UNESCO pri príležitosti Svetového dňa slobody tlače 3. mája 2019,

— so zreteľom na Dohodu o partnerstve medzi EÚ na jednej strane a členmi Organizácie afrických, karibských a tichomorských štátov (OAKTŠ) na druhej strane, ktorú 15. apríla 2021 parafovali hlavní vyjednávači EÚ a Organizácie OAKTŠ, a najmä na jej článok 9 a článok 11 ods. 2,

— so zreteľom na udelenie Nobelovej ceny za mier za rok 2021 novinárom Marii Ressovej a Dmitrijovi Mouratovovi z Filipín a Ruska ako uznanie ich mimoriadneho úsilia o ochranu slobody novinárov,

— so zreteľom na uznesenie Spoločného parlamentného zhromaždenia AKT – EÚ z 28. novembra 2019 o vplyve sociálnych médií na správu vecí verejných, rozvoj, demokraciu a stabilitu (ACP-EU/102.745/19/fin.),

— so zreteľom na svoje uznesenia predložené na diskusiu o prípadoch porušovania ľudských práv, demokracie a zásad právneho štátu podľa článku 144 rokovacieho poriadku,

— zo zreteľom na článok 54 rokovacieho poriadku,

— so zreteľom na stanovisko Výboru pre kultúru a vzdelávanie,

— so zreteľom na správu Výboru pre zahraničné veci (A9-0206/2023),

A. keďže každá ľudská bytosť má právo na slobodu prejavu, názoru a právo na informácie; keďže toto právo zahŕňa slobodu zastávať svoje presvedčenie nerušene a vyhľadávať, prijímať a poskytovať informácie a myšlienky prostredníctvom akýchkoľvek médií bez ohľadu na hranice; keďže demokracie môžu fungovať len vtedy, ak majú občania prístup k nezávislým a spoľahlivým informáciám a keď sú aktivity verejných orgánov účinne kontrolované médiami a inými externými pozorovateľmi a odhaľovaním všetkých druhov porušovania ľudských práv; keďže sloboda a pluralita médií sú rozhodujúcimi prvkami práva na slobodu prejavu a informácií a umožňujú demokratické, slobodné a participatívne spoločnosti; keďže kľúčové demokratické úlohy novinárov a nezávislých médií zahŕňajú posilnenie transparentnosti a demokratickej zodpovednosti; keďže sloboda informácií je základným právom uznaným v Charte základných práv EÚ; keďže novinári môžu zohrávať zásadnú úlohu pri presadzovaní demokratických hodnôt, ľudských práv a základných slobôd;

B. keďže novinár je jednotlivec, ktorý pozoruje, opisuje, dokumentuje, prešetruje a analyzuje udalosti, vyhlásenia, opatrenia a akékoľvek návrhy, ktoré by mohli ovplyvniť spoločnosť, s cieľom systematizovať takéto informácie a zhromažďovať a analyzovať fakty s cieľom informovať online aj offline časti spoločnosti alebo spoločnosť ako celok; keďže Výbor OSN pre ľudské práva vo svojej všeobecnej poznámke č. 34 (2011) vymedzuje žurnalistiku ako funkciu spoločnú pre širokú škálu aktérov vrátane profesionálnych reportérov a analytikov na plný úväzok, ako aj blogerov a iných, ktorí sa venujú formám publikovania vlastného obsahu v tlači, na internete alebo inde;

C. keďže štáty majú povinnosť chrániť základné práva spojené so žurnalistikou a slobodou médií, ako sú právo na slobodu prejavu a presvedčenia, právo na život, právo na osobnú dôstojnosť a právo na rešpektovanie korešpondencie novinárov v jej rôznych formách; keďže medzinárodné humanitárne právo zabezpečuje ochranu novinárov a vojnových spravodajcov a poskytuje im konkrétnu ochranu v ozbrojených konfliktoch; keďže medzinárodné právo v oblasti ľudských práv zakazuje všetky formy diskriminácie bez akéhokoľvek rozlišovania vrátane rasy, farby pleti, pohlavia, jazyka, náboženstva, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu a majetku, narodenia alebo iného postavenia; keďže v niektorých prípadoch je to nedostatočná ochrana poskytovaná novinárom, ako aj rastúca nevraživosť voči nim zo strany niektorých verejných činiteľov, ktoré podstatne narúšajú ich základné slobody;

D. keďže poslaním novinárov a iných pracovníkov médií je poskytovať verejnosti informácie o všeobecných alebo špecializovaných témach záujmu čo najzodpovednejšie a čo najobjektívnejšie; keďže je dôležité zvážiť spoločenskú úlohu, ktorú zohrávajú všetci mediálni pracovníci a podporný personál, ako aj pracovníci komunitných médií a tzv. novinári z radov občanov;

E. keďže v posledných rokoch došlo k poklesu slobody tlače a rastúcemu počtu fyzických útokov, obťažovania, a to aj online, a zastrašovania zameraného na umlčanie a ohováranie novinárov, najmä vojnových korešpondentov, investigatívnych novinárov pracujúcich na odhaľovaní korupcie, obchodovania s ľuďmi, obchádzania práva podnikmi alebo protiprávneho konania politických aktérov a novinárov, ktorí informujú o situáciách v niektorých totalitných štátoch alebo diktatúrach; keďže čoraz väčší počet novinárov je zabitých mimo zón ozbrojených konfliktov; keďže najväčší počet obetí tvoria miestni novinári, ktorí sa venujú miestnym témam; keďže zhromažďovaním a šírením spoľahlivých informácií o ozbrojených konfliktoch plnia novinári kľúčové poslanie vo verejnom záujme; keďže ide o situáciu, ktorá si vyžaduje naliehavé opatrenia na podporu základnej úlohy nezávislých médií pri zabezpečovaní transparentnosti a zodpovednosti;

F. keďže niektoré orgány úmyselne zakazujú novinárom prístup do konfliktných zón, monopolizujú odchádzajúce informácie, aby monopolizovali odchádzajúce informácie, umlčali oznamovateľov, kryli porušovanie ľudských práv a kontrolovali verejnú mienku; keďže v mnohých prípadoch mediálni spravodajcovia čelia viacerým ťažkostiam a zámerným obštrukciám pri vstupe do krajín alebo do konkrétnych oblastí, v ktorých dochádza ku konfliktom alebo závažnému porušovaniu ľudských práv; keďže nemožnosť prístupu do týchto oblastí znižuje kvalitu spravodajstva o miestnom vývoji, čo umožňuje väčšie dezinformačné kampane a dezinformácie v offline aj online médiách;

G. keďže problémy, s ktorými sa novinári stretávajú pri výkone svojej práce, sú rôznorodé vrátane obmedzení pohybu, ako sú deportácie a odopretie vstupu do krajiny alebo do určitej oblasti, zákazy cestovania, svojvoľné zatýkanie a zadržiavanie, mučenie, sexuálne násilie, najmä voči novinárkam, porušovanie záruk riadneho procesu, odsúdenia na základe vykonštruovaných obvinení, konfiškácia a poškodzovanie vybavenia, krádež informácií, nezákonné sledovanie a vtrhnutie do kancelárií, zastrašovanie, obťažovanie rodinných príslušníkov, vyhrážanie sa smrťou, stigmatizácia a očierňujúce kampane zamerané na diskreditáciu novinárov, zneužívanie súdnych konaní, únosy, nedobrovoľné zmiznutia, zabíjanie a iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie;

H. keďže investigatívni novinári, ktorí sa snažia odhaľovať korupciu a bojovať proti organizovanej trestnej činnosti, sú osobitným terčom útokov; keďže novinári požadujú priamy, okamžitý a neobmedzený prístup k informáciám, aby bolo možné riadne kontrolovať osoby s rozhodovacou právomocou;

I. keďže novinári potrebujú spoľahlivé zdroje na svoju investigatívnu prácu; keďže oznamovatelia poskytujú novinárom kľúčové zdroje informácií, a to aj v boji proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti, a môžu zohrávať zásadnú úlohu pri odhaľovaní a oznamovaní nezrovnalostí a protiprávneho konania; keďže tým môžu posilniť demokratickú zodpovednosť a transparentnosť; keďže primeraná ochrana oznamovateľov je predpokladom na zabezpečenie ich efektívnosti; keďže medzinárodné právo v oblasti ľudských práv poskytuje silnú ochranu oznamovateľom, novinárskym zdrojom a podávaniu správ vo verejnom záujme;

J. keďže technologické inovácie zvýšili schopnosť jednotlivcov, vlád a iných orgánov špehovať novinárov, porušovať ich právo na súkromie a právo na dôvernosť ich zdrojov, ohrozovať ich digitálnu bezpečnosť a podrobovať ich cenzúre; keďže takéto útoky môžu zahŕňať nezákonné zhromažďovanie údajov alebo zhromažďovanie údajov v rozpore s medzinárodným právom v oblasti ľudských práv a normami ochrany súkromia, ohrozovanie účtov novinárov, bránenie im v ich dostupnosti, vystavenie novinárov rušivému malvéru, zameranie nenávistného a násilného obsahu voči nim, ich verejnú diskreditáciu a zhromažďovanie a zverejňovanie osobných informácií o nich online alebo ich rodinách a získané informácie dokonca použiť na ich zavraždenie; keďže sledovanie a digitálne hrozby majú negatívny vplyv na slobodu tlače na celom svete a obmedzujú schopnosť novinárov vyšetrovať a podávať správy;

K. keďže novinári čelia čoraz väčšiemu obťažovaniu a ohrozovaniu ich bezpečnosti a života na online platformách, ako sú fóra, webové sídla sociálnych médií, prostredníctvom e-mailov a chatových webových stránok, zo strany jednotlivcov so zlými úmyslami a niektorých vlád, najmä vlád krajín alebo regiónov, v ktorom sú títo novinári aktívni a pokúšajú sa alebo sa im darí odhaľovať problémy v oblasti ľudských práv, korupciu vlád alebo súkromných spoločností, alebo poukazujú na pokusy o zavádzanie verejnej mienky prostredníctvom dezinformačných, zastrašovacích a dezinformačných kampaní;

L. keďže podľa Výboru na ochranu novinárov bolo v roku 2022 zabitých 67 novinárov a nahlásených 64 bolo nezvestných; keďže podľa údajov zverejnených organizáciou Reportéri bez hraníc bolo v rokoch 2003 až 2022 na celom svete v súvislosti s ich prácou zabitých 1 668 novinárov a podľa výročného prehľadu organizácie Reportéri bez hraníc o násilí a zneužívaní novinárov za rok 2022 bolo v roku 2022 kvôli ich práci zadržaných celkovo 533 novinárov; keďže v správe UNESCO o slobode prejavu na roky 2021 – 2022 uverejnenej 17. januára 2023 sa uvádza, že v roku 2022 zomrelo 86 novinárov, čo predstavuje jedného každé štyri dni, pričom v roku 2021 to bolo 55 vrážd;

M. keďže bezpečnosť novinárov má zásadný význam pre zaručenie ich schopnosti riadne vykonávať svoju prácu; keďže krajiny musia byť zárukou ochrany všetkých novinárov pôsobiacich na ich území; keďže chýbajú prísne medzinárodné opatrenia na ochranu novinárov a riešenie beztrestnosti trestných činov proti novinárom; keďže Úrad vysokého komisára OSN pre ľudské práva vyzýva na zriadenie medzinárodnej pracovnej skupiny pre prevenciu, vyšetrovanie a stíhanie útokov na novinárov;

N. keďže kríza spôsobená ochorením COVID-19 zdôraznila zásadnú úlohu, ktorú novinári zohrávajú pri poskytovaní spoľahlivých a overených informácií občanom; keďže sa preto musí vyvinúť väčšie úsilie na zaistenie bezpečných a vhodných pracovných podmienok pre novinárov a pracovníkov médií; keďže niektoré vlády neoprávnene využívali obmedzenia súvisiace s ochorením COVID-19 ako metódu na nelegitímne obmedzovanie práce novinárov, najmä pokiaľ ide o ich informovanie o porušovaní ľudských práv;

O. keďže kontrola faktov je konkrétna novinárska činnosť, ktorá zahŕňa overovanie faktov alebo spochybňovanie oficiálnych naratívov s cieľom bojovať proti dezinformáciám alebo odhaľovať nepravdivé informácie offline aj online; keďže overovatelia faktov pôsobia vo svete s obrovským obehom informácií, v ktorom algoritmy polarizujú diskusie; keďže to predstavuje riziko vystavenia overovateľov faktov online útokom, hrozbám, obťažovaniu, tlaku zo strany verejných orgánov a zneužívajúcim súdnym konaniam;

P. keďže rýchly rast online a sociálnych médií prehĺbil nepravdivé informácie a dezinformácie, ako aj šírenie falošných správ, ktorých úmyslom je diskreditovať dôveryhodné zdroje informácií, a zameriavajú sa na novinárov, overovateľov faktov a pracovníkov médií, ktorí sa snažia obmedziť toto šírenie; keďže čoraz viac ľudí sa obracia na internet a sociálne médiá, aby boli informovaní;

Q. keďže dezinformácie a nesprávne informácie môžu mať vážne dôsledky na ochranu ľudských práv a môžu predstavovať významnú hrozbu pre hodnoty demokracie a slobody jednotlivcov; keďže falošné správy často využívajú emócie a sú vytvárané s cieľom upútať pozornosť, čím sa šíria ľahšie a rýchlejšie ako pravdivé správy; keďže činnosti zamerané na boj proti dezinformáciám sa považujú za záležitosť verejného záujmu;

R. keďže podľa Komisie je politická žurnalistika obzvlášť ohrozená, pretože sociálne otrasy alebo krízy často podnecujú vládne opatrenia na obmedzenie slobody, plurality a nezávislosti médií;

S. keďže útoky, zastrašovanie, vynútený exil, zabíjanie a väznenie novinárov, karikaturistov, blogerov a pracovníkov médií, ako aj beztrestnosť týchto činov, sú naďalej rozšírenými javmi; keďže online priestory sa čoraz viac stávajú nepriateľským prostredím a nenávistné prejavy a násilie páchané najmä na novinárkach sa zintenzívňuje; keďže tieto trestné činy obmedzujú schopnosť verejnosti dostávať správne informácie a myšlienky, a tým ovplyvňujú jej právo na informácie a možnosť uplatňovať svoje právo na slobodu slova, slobodu prejavu a politickú účasť; keďže primerané pracovné podmienky pre novinárov znamenajú vyhnúť sa neprimeranému vnútornému a vonkajšiemu tlaku, závislosti, zraniteľnosti a nestabilite, a tým aj riziku autocenzúry;

T. keďže zadržaným novinárom bolo v niektorých krajinách často odopreté právo na právneho zástupcu a sú ohrozovaní a zaobchádza sa s nimi neľudsky; keďže právo na nezávislý a transparentný prístup k spravodlivosti je základným prvkom právneho štátu a musí byť zabezpečené právo na spravodlivý proces na celom svete;

U. keďže okrem násilia voči novinárom, ich zastrašovania, obťažovania a zabíjania majú beztrestnosť a nedostatočné trestné stíhanie odstrašujúci účinok a vedú k autocenzúre;

V. keďže ovládnutie médií, nedostatočná transparentnosť inštitúcií, nenávistné prejavy a dezinformácie sa čoraz viac zneužívajú štátnymi a v niektorých prípadoch neštátnymi aktérmi na politické účely na zintenzívnenie sociálnej polarizácie, najmä zo strany antidemokratických politických hnutí; keďže tieto praktiky používajú najmä autoritárske režimy, aby sa udržali pri moci;

W. keďže dobre financované a silné verejnoprávne médiá môžu byť zárukou demokratických spoločností; keďže verejnoprávne médiá a ich novinári však čelia viacerým rastúcim výzvam vrátane politických a trhových tlakov, ako aj škrtov vo verejných výdavkoch na mediálne služby, ktoré ešte zhoršila pandémia ochorenia COVID-19;

X. keďže transparentnosť vlastníctva a financovania médií a zdrojov financovania sú veľmi dôležité na zabezpečenie plurality médií a nezávislej žurnalistiky; keďže je potrebné vyvinúť maximálne úsilie na zabezpečenie stability mediálneho sektora, na zabezpečenie nezávislosti a na zvýšenie slobody a plurality médií; keďže transparentnosť financovania médií je základným prvkom pri zvyšovaní dôvery občanov;

Y. keďže novinárky musia čelia rodovo špecifickým formám násilia, ako je sexuálne obťažovanie a obťažovanie na internete; keďže obťažovanie a zneužívanie na internete sú často vysoko sexualizované a nie sú založené na obsahu práce obetí, ale na ich fyzických znakoch, kultúrnom pozadí alebo súkromnom živote; keďže tieto hrozby vedú novinárky k autocenzúre a majú odrádzajúci účinok na slobodu tlače a slobodu prejavu; keďže pri výskume sa neustále nachádzajú dôkazy o tom, že ženy sú v mediálnom sektore v menšine, najmä na kreatívnych pozíciách, a sú veľmi nedostatočne zastúpené na vysokých úrovniach rozhodovania; keďže niektoré krajiny odrádzajú alebo dokonca zakazujú ženám pracovať v žurnalistike; keďže mizogýniu a rodovo motivované násilie voči novinárkam na internete nemožno tolerovať ani normalizovať; keďže sexistické nenávistné prejavy sú stigmatizujúce, vyvolávajú strach a hanbu, ako aj psychologické, profesionálne a reputačné škody a vyvolávajú obavy súvisiace s digitálnym súkromím a bezpečnostnými hrozbami; keďže v extrémnych prípadoch môžu online hrozby, ktoré nie sú kriminalizované, prerásť do fyzického násilia, obťažovania a zneužívania novinárov v offline prostredí;

Z. keďže diskriminácia, ktorej čelia novinári, sa môže prejaviť v súvislosti s ich pohlavím, rasou, etnickou príslušnosťou, náboženstvom, vierou, vekom, triedou a sexuálnou orientáciou alebo rodovou identitou; keďže LGBTIQ+ novinári sú vystavení vyššiemu riziku online útokov; keďže online útoky často zhoršujú bezpečnostné hrozby offline; keďže tieto hrozby môžu viesť k autocenzúre a majú odrádzajúci účinok na slobodu tlače a slobodu prejavu;

AA. keďže v mnohých krajinách politické a finančné subjekty využívajú strategické žaloby proti verejnej účasti na účely umlčania kritických hlasov alebo odstrašenia novinárov pri zastavení vyšetrovaní korupcie a iných záležitostí verejného záujmu; keďže strategické žaloby proti verejnej účasti predstavujú vážnu hrozbu pre slobodu prejavu a informácií, keďže novinárom sa môže brániť, aby sa vyjadrili k otázkam verejného záujmu, alebo za takéto vyjadrenia môžu byť potrestaní; keďže je to bežné najmä v krajinách so zákonmi o hanobení alebo ohováraní, ktoré sa ľahšie zneužívajú, ako aj v krajinách riadených autoritárskymi režimami; keďže krajiny mimo EÚ a ich zástupcovia sa zapájajú do strategických žalôb proti verejnej účasti proti európskym novinárom v rámci vnútroštátnych jurisdikcií EÚ;

AB. keďže cieľom akčného plánu OSN o bezpečnosti novinárov a otázke beztrestnosti je vytvoriť slobodné a bezpečné prostredie pre novinárov a pracovníkov médií v konfliktných aj nekonfliktných situáciách s cieľom posilniť mier, demokraciu a rozvoj na celom svete; keďže na riadne vykonávanie akčného plánu OSN sú potrebné primerané finančné a ľudské zdroje;

AC. keďže šírenie, falošných správ, propagandy a dezinformácií vytvára medzi obyvateľstvom atmosféru globálneho skepticizmu, pokiaľ ide o informácie vo všeobecnosti, čo vystavuje novinárov nedôvere a ohrozuje slobodu informácií, demokratickú diskusiu a nezávislosť médií a zvyšuje potrebu vysokokvalitných mediálnych zdrojov; keďže sa nevyvinulo dostatočné úsilie s cieľom chrániť novinárov a občanov pred propagandou, falošnými správami a dezinformáciami online;

AD. keďže analýza údajov a algoritmy majú čoraz väčší vplyv na informácie sprístupnené občanom; keďže viaceré krajiny prijali zákony, ktoré sa falošne snažia bojovať proti počítačovej kriminalite, pričom v skutočnosti potláčajú slobodu tlače tým, že sa zameriavajú na nezávislých a kritických novinárov; keďže novinári boli za podávanie správ o korupcii a iných prípadoch porušovania ľudských práv väznení, násilne vyhostení a mučení;

AE. víta Partnerstvo pre informácie a demokraciu, ktoré združuje 50 štátov sveta, vyzvalo na zavedenie demokratických záruk v komunikačnom a informačnom priestore a uznáva právo každého občana na spoľahlivé informácie; keďže toto partnerstvo vypracovalo súbor odporúčaní s cieľom riešiť otázku informačného chaosu, ktoré by EÚ mohla využiť na podporu úsilia demokratických krajín mimo Únie;

AF. keďže čoraz viac európskych novinárov je nútených cestovať do konfliktných oblastí bez poistenia, pretože poisťovne odmietajú pokryť ich pobyt;

AG. keďže cenou Daphne Caruanovej Galiziovej, ktorú Európsky parlament udeľuje od decembra 2019 na počesť Daphne Caruanovej Galiziovej, maltskej protikorupčnej investigatívnej novinárky a blogerky, ktorá zahynula pri bombovom útoku v aute v roku 2017, sa každoročne oceňuje vynikajúca žurnalistika, ktorá podporuje alebo obhajuje základné zásady a hodnoty Európskej únie, ako sú ľudská dôstojnosť, sloboda, demokracia, rovnosť, právny štát a ľudské práva,

1. zdôrazňuje trvá na tom, že každý má právo na slobodu prejavu, presvedčenia a informácií a že toto právo zahŕňa aj slobodu zastávať názory bez zasahovania a vyhľadávať, prijímať a rozširovať informácie a myšlienky akýmikoľvek mediálnymi prostriedkami a bez ohľadu na hranice, ako sa uvádza v Deklarácii OSN o ľudských právach; pripomína zásadnú úlohu, ktorú môžu novinári zohrávať pri presadzovaní a ochrane demokratických hodnôt, ľudských práv a základných slobôd; zdôrazňuje potrebu chrániť novinárov pred akoukoľvek formou násilia, ako sa stanovuje v akčnom pláne EÚ pre ľudské práva a demokraciu na roky 2020 – 2024;

2. pripomína, že demokracia nemôže fungovať bez dostupných a prístupných dôveryhodných informácií online aj offline; zdôrazňuje význam ochrany nezávislosti novinárov, zaručenia slobody prejavu, zabezpečenia rozmanitosti médií a zachovania základného práva každého občana na informácie;

3. pripomína, že sloboda praktizovať žurnalistiku bez škodlivých a úmyselných obmedzení je dôkazom hodnôt demokracie, a preto umožnenie neobmedzeného výkonu žurnalistiky prispieva k demokratickým hodnotám;

4. odsudzuje všetky trestné činy vrátane fyzických útokov, únosov, mučenia, zastrašovania a nenávistných prejavov proti novinárom, pracovníkom médií a spolupracovníkom na celom svete vrátane EÚ; vyjadruje znepokojenie nad vysokou mierou beztrestnosti týchto zločinov na celom svete a žiada, aby zodpovedné osoby boli brané na zodpovednosť prostredníctvom nezávislého, včasného a účinného vyšetrovania v súlade s medzinárodnými záväzkami a zásadami právneho štátu; zdôrazňuje právo obetí a ich rodín na prístup k primeraným prostriedkom nápravy a právnemu zástupcovi počas celého konania;

5. dôrazne odsudzuje všetko svojvoľné zadržiavanie novinárov a dočasné zadržiavanie na základe politických kritérií alebo abuzívneho práva; žiada okamžité a bezpodmienečné prepustenie všetkých novinárov, ktorí sú zadržiavaní bez dôkazu o ich účasti na spáchaní trestného činu alebo bez vznesenia obvinenia; vyzýva relevantné orgány, aby s rodinnými príslušníkmi podozrivých novinárov nezaobchádzali ako s potenciálnymi podozrivými a aby voči nim neuplatňovali administratívne alebo iné sankcie;

6. so znepokojením konštatuje, že podľa Výboru na ochranu novinárov bolo v roku 2022 na celom svete zabitých 67 novinárov na dôvažok k tým, ktorí boli ohrozovaní, vystavení násiliu alebo svojvoľne uväznení; vzdáva hold všetkým, ktorí prišli o život a boli terčom útokov pri uplatňovaní slobody prejavu online aj offline, a podporuje všetkých, ktorí majú odvahu vyjadriť sa proti nespravodlivosti, korupcii a nezákonnosti; zdôrazňuje, že zločiny proti novinárom a pracovníkom médií by mal vyšetrovať Medzinárodný trestný súd, ak patria do jeho jurisdikcie, a vyzýva EÚ a členské štáty, aby poskytli potrebnú podporu pri tomto vyšetrovaní;

7. pripomína zásadnú úlohu, ktorú zohrávajú novinári vrátane politických a investigatívnych novinárov, ktorí odhaľujú porušovanie ľudských práv zhromažďovaním spoľahlivých a relevantných informácií, kontrolou činností verejných orgánov a volených činiteľov a odhaľovaním porušovania vnútroštátneho a medzinárodného práva, finančných a obchodných zločinov, vojnových zločinov a zločinov proti ľudskosti, represií štátu, korupcie, zločineckých sietí a činností, trestných činov proti životnému prostrediu a všetkých druhov porušovania ľudských práv, čo prispieva k potrebnému systému bŕzd a protiváh na vyvodenie zodpovednosti voči osobám zodpovedným za porušovanie vrátane osôb pri moci; zdôrazňuje, že tieto činnosti vystavujú novinárov zvýšenému osobnému riziku;

8. opakuje svoje pretrvávajúce hlboké znepokojenie nad stavom slobody médií vo svete v súvislosti so zneužívaním a útokmi na novinárov a pracovníkov médií v mnohých krajinách, ako aj nad ich rastúcim očierňovaním na verejnosti, čo má negatívny vplyv na novinársku prax, najmä pokiaľ ide o politickú, investigatívnu a cezhraničnú žurnalistiku; vyjadruje osobitné znepokojenie nad situáciou novinárov a mediálnych organizácií v krajinách, ktoré organizácia Reportéri bez hraníc považuje za krajiny s najhoršou situáciou na svete; vyjadruje poľutovanie nad rozšíreným zneužívaním, online aj offline, a cenzúrou, ktorej čelia novinári, a to aj na základe sexuálnej orientácie, pohlavia a rodovej identity v mnohých krajinách;

9. zdôrazňuje dôležitú úlohu novinárov pri informovaní o protestoch a demonštráciách a požaduje ich ochranu, aby mohli plniť svoju úlohu bez strachu, represií alebo obťažovania; vyjadruje znepokojenie nad zvýšenými obmedzeniami a odvetnými opatreniami zameranými na potlačenie verejných protestov, ktoré zahŕňajú potláčanie akýchkoľvek správ o nich novinármi a nezávislými pozorovateľmi;

10. opätovne vyjadruje znepokojenie nad nedostatkom osobitných právnych alebo politických rámcov na ochranu novinárov a pracovníkov médií pred násilím, hrozbami a zastrašovaním v celosvetovom meradle a potrebu bojovať proti beztrestnosti páchateľov; odsudzuje skutočnosť, že niektorí verejní činitelia a predstavitelia úradov verejne očierňujú novinárov, pretože to oslabuje dôveru v médiá v celej spoločnosti;

11. zdôrazňuje povinnosť verejných orgánov chrániť slobodu prejavu a bezpečnosť novinárov a vyzýva krajiny na celom svete, aby prijali právne predpisy a politiky vychádzajúce zo skúseností novinárov v súlade s medzinárodným právom a normami s cieľom zabezpečiť právne prostredie na predchádzanie prípadom potláčania novinárov, ich ochranu a rázne stíhanie prípadov a zabezpečiť primerané vyšetrovanie a následné opatrenia vrátane uplatňovania účinných, primeraných a odrádzajúcich sankcií; naliehavo žiada orgány, aby urobili všetko pre to, aby zabránili takémuto násiliu, zabezpečili zodpovednosť a vykorenili beztrestnosť;

12. vyjadruje poľutovanie, že novinári a pracovníci médií často pracujú v neistých a zhoršujúcich sa podmienkach zamestnania a bezpečnosti, čo oslabuje ich schopnosť adekvátne pracovať v bezpečnom a priaznivom prostredí; zdôrazňuje, že osobitná pozornosť by sa mala venovať mladým novinárom a novinárom na voľnej nohe, a pripomína povinnosť starostlivosti, ktorú majú mediálne organizácie voči novinárom a pracovníkom médií, s ktorými pracujú; zdôrazňuje, že primerané pracovné podmienky pre novinárov a pracovníkov médií majú zásadný význam pre podporu kvalitnej žurnalistiky, umožňujú novinárom plniť si svoje poslanie a plniť právo na informácie a právo byť informovaný; vyzýva príslušné orgány, aby v úzkej spolupráci s novinárskymi organizáciami vytvorili národné akčné plány na zlepšenie pracovných podmienok novinárov a na ochranu novinárov pred fyzickým a psychickým násilím;

13. žiada, aby sa osobitná pozornosť venovala zabezpečeniu kontinuity práce novinárov a pracovníkov médií, ktorí pracujú v konfliktných oblastiach, pretože v dôsledku konfliktov im je veľmi často finančne znemožnené pokračovať v ich dôležitej práci; zastáva názor, že novinárom cestujúcim do konfliktných zón by sa malo poskytnúť primerané poistenie;

14. zdôrazňuje, že novinári by mali od mediálnych organizácií absolvovať potrebnú odbornú prípravu, najmä v oblasti bezpečnosti a prvej pomoci; vyzýva spoločnosti, najmä v digitálnom sektore, aby vykonávali účinnú a dôkladnú hĺbkovú kontrolu s cieľom zabrániť alebo zmierniť akýkoľvek nepriaznivý vplyv na slobodu prejavu, pluralitu médií a práva novinárov v krajinách mimo EÚ;

15. pripomína povinnosť chrániť slobodu prejavu, a to aj pre satirikov a karikaturistov, keďže informujú, presadzujú demokratické hodnoty, obhajujú ľudské práva a základné slobody a protestujú proti trestnej činnosti, korupcii a zneužívaniu moci a vrhajú svetlo na cenzúru a porušovanie ľudských práv a bojujú proti nim;

16. odsudzuje čoraz častejšie pokusy náboženských a štátnych orgánov obmedziť slobodu prejavu a kritiky pod zámienkou náboženských zákonov alebo zákonov o rúhaní, najmä v prípade satiry alebo kritiky vo forme novinárskej alebo tvorivej práce a prejavu;

17. zdôrazňuje, že je dôležité zaistiť bezpečnosť a blaho novinárov overujúcich fakty, ktorí sú osobitným terčom útokov, pretože neustále odhaľujú mylné informácie a dezinformácie, a tým často odhaľujú fakty, na skrytie alebo skresľovanie ktorých iné osoby vynaložili veľa úsilia; žiada Komisiu, aby vytvorila nástroje na riešenie tohto problému, ako napríklad právny rámec pre cielené médiá a účinné prostriedky na ich fungovanie;

18. poukazuje na to, že zaručenie dôvernosti zdrojov je predpokladom investigatívnej žurnalistiky a nezávislej tlače a že oznamovatelia sa osvedčili ako dôležitý zdroj podpory transparentnosti a zodpovednosti; zdôrazňuje preto úlohu, ktorú môžu zohrávať oznamovatelia v boji proti korupcii zo strany štátnych a neštátnych subjektov a pri informovaní verejnosti; vyjadruje svoju podporu práci informátorov a ich vydavateľov pri odhaľovaní zneužívania na celom svete;

19. vyjadruje poľutovanie nad nedostatkom spoľahlivých údajov o situácii novinárov, ktorí čelia nepriateľskému pracovnému prostrediu; vyjadruje uznanie organizáciám, ako sú, medzi inými, Reportéri bez hraníc, Výbor na ochranu novinárov, Frontline, Medzinárodná federácia novinárov a Medzinárodné konzorcium investigatívnych novinárov, za ich podporu novinárom a pracovníkom médií v nebezpečných situáciách ohrozujúcich ich bezpečnosť a blaho; vyzýva Komisiu, aby vypracovala celostné a sofistikované metodiky na hľadanie spôsobov získavania údajov počas dlhšieho obdobia a na rôzne druhy porušovania práv novinárov; žiada, aby sa v spolupráci s novinárskymi organizáciami vyvinuli účinné súbory nástrojov na monitorovanie a aby Európska služba pre vonkajšiu činnosť (ďalej len „ESVČ“) naďalej pravidelne podávala správy Európskeho parlamentu o stave slobody médií a porušovaní práv novinárov vo svete;

20. čo najdôraznejšie odsudzuje pokusy umlčať nezávislé médiá alebo oslabiť ich slobodu a pluralizmus a obmedziť prístup verejnosti k spoľahlivým informáciám prostredníctvom odstávok internetu, nezákonného a/alebo neprimeraného sledovania, blokovania alebo filtrovania online obsahu prostredníctvom nelegitímnych alebo nevyberaných žiadostí adresovaných platformám o odstránenie obsahu alebo blokovanie komunikačných webových stránok a sociálnych médií; varuje pred praxou utlmiť takéto médiá nepriamo prostredníctvom finančnej záštity a odsudzuje najmä pokusy o kontrolu verejnoprávnych médií; odsudzuje prijatie zákonov o tzv. zahraničných agentoch krajinami mimo EÚ, ktoré sa využívajú na umlčanie a potláčanie žurnalistiky; vyzýva vlády, aby účinne čelili zneužívaniu a nezneužívali ochranné opatrenia na zabránenie slobode prejavu a neumožňovali cenzúru; odporúča, aby vlády umožnili slobodu sociálneho a politického dialógu a kritiky; pripomína, že ako uviedol osobitný spravodajca OSN pre slobodu prejavu, koncentrácia vlastníctva médií je praktika, ktorá je v rozpore s demokraciou a pluralitou, pretože bráni rôznorodým prejavom rôznych sektorov spoločnosti;

21. odsudzuje rastúce využívanie sledovacích a špionážnych zariadení na monitorovanie, zachytávanie a cenzúru práce novinárov; odsudzuje zapojenie štátov a súkromných aktérov do tohto nezákonného sledovania, ktoré okrem iného porušuje právo na súkromie a ochranu zdrojov novinárov; žiada, aby sa všetky obvinenia z nezákonného sledovania novinárov nezávisle vyšetrili a stíhali a aby boli páchatelia braní na zodpovednosť; zdôrazňuje, že je dôležité poskytnúť odškodnenie novinárom, ktorí sa stali nezákonným terčom špionážneho softvéru; žiada prísne presadzovanie a monitorovanie nariadenia EÚ o položkách s dvojakým použitím, aby sa z EÚ nemohol vyvážať tovar, ktorý umožňuje autoritárskym režimom svojvoľne útočiť na novinárov;

22. odsudzuje využívanie strategických žalôb proti verejnej účasti na umlčanie alebo zastrašovanie novinárov a médií, a to aj orgánmi krajín mimo EÚ proti novinárom a médiám so sídlom v EÚ, a na vytvorenie atmosféry strachu s cieľom potlačiť ich spravodajstvo; v tejto súvislosti víta návrh Komisie na smernicu proti strategickým žalobám proti verejnej účasti zameraným na novinárov v EÚ; žiada, aby sa tieto právne predpisy primerane vzťahovali na vonkajší rozmer strategických žalôb proti verejnej účasti s cieľom chrániť novinárov so sídlom v EÚ pred zneužívaním súdnych konaní iniciovaných orgánmi z krajín mimo EÚ alebo ich zástupcami; žiada Komisiu a ESVČ, aby nabádali krajiny mimo EÚ, najmä podobne zmýšľajúcich partnerov, ktorí tak ešte neurobili, aby prijali podobnú iniciatívu na vnútroštátnej úrovni a angažovali sa v tejto otázke na medzinárodnej úrovni; vyzýva EÚ, aby poskytla právnu podporu a inú pomoc novinárom, ktorí sú terčom strategických žalôb proti verejnej účasti, a žiada ju, aby spolu s partnermi vypracovala komplexné usmernenia pre prokurátorov v boji proti strategickým žalobám proti verejnej účasti a poskytla im a sudcom odbornú prípravu v tejto oblasti; domnieva sa, že EÚ v záujme zlepšenia svojho vonkajšieho riadenia musí ísť príkladom a napĺňať svoje ambície v oblasti domácej mediálnej politiky v plnej miere jednotne a dôsledne; v tejto súvislosti víta prijatie aktu o digitálnych službách ([1]) a vyzýva na zahrnutie účinných opatrení do nedávno uverejnených návrhov smernice proti strategickým žalobám proti verejnej účasti (COM(2022)0177) a európskeho aktu o slobode médií (COM (2022)0457), ktoré sú znakom toho, že EÚ zaujala rozhodnejší prístup k mediálnym politikám; domnieva sa, že tieto opatrenia by mohli byť inšpiráciou pre iné regióny sveta a mohli by prispieť k stanoveniu pozitívnych globálnych noriem; pripomína odporúčania Rady Európy ([2]) týkajúce sa ohovárania, ktoré zahŕňajú usmernenia na zabezpečenie primeranosti sankcií a dodržiavania ľudských práv;

([1]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2065 z 19. októbra 2022 o jednotnom trhu s digitálnymi službami a o zmene smernice 2000/31/ES (akt o digitálnych službách) (Ú. v. EÚ L 277, 27.10.2022, s. 1).

([2]) Rada Európy, Dekriminalizácia ohovárania: Usmernenie Rady Európy k proporcionalite právnych predpisov a súladu s ľudskými právami, 13. júl 2018.

23. víta opatrenia zamerané na zvýšenie informovanosti o celej škále mechanizmov a nástrojov EÚ a iných medzinárodných ochranných mechanizmov a nástrojov, ktoré možno urýchlene použiť na podporu ohrozených novinárov a ktoré už majú zamestnanci EÚ/OSN, organizácie zaoberajúce sa ochranou novinárov a organizácie občianskej spoločnosti k dispozícii; zastáva názor, že EÚ môže zvýšiť svoju prítomnosť, pokiaľ ide o ochranu novinárov v zahraničí prostredníctvom práce svojich delegácií, a to tak priamo s novinármi, ako aj prostredníctvom komunikačných stratégií s cieľom zabezpečiť, aby novinárom boli známe a boli pre nich dostupné aj vo vzdialených oblastiach, ako aj prostredníctvom podpory a propagácie existujúcich medzinárodných mechanizmov varovania pre novinárov v nebezpečenstve; žiada, aby sa tieto ochranné mechanizmy a nástroje posilnili prístupom zohľadňujúcim rodové hľadisko a zvýšením financovania zo strany EÚ a členských štátov; zdôrazňuje, že je potrebné, aby ESVČ a delegácie EÚ mali v tejto súvislosti primerané finančné a personálne zdroje;

24. vyzýva inštitúcie EÚ, aby podporovali využívanie mediálnej gramotnosti ako nástroja na podporu širšieho chápania spoločenskej úlohy žurnalistiky občanmi a spoločnosťami a aby podporovali výmenné programy pre novinárov; vyzýva najmä na podporu programov a politík zameraných na zlepšovanie mediálnej a spravodajskej gramotnosti novinárov a mediálnych aktérov; domnieva sa, že posilnenie žurnalistiky je nevyhnutné na predchádzanie dezinformáciám, polarizácii a násiliu a môže posilniť demokracie tým, že umožní politickú účasť; zdôrazňuje, že je nevyhnutné, aby mali novinári zaručené podmienky potrebné na to, aby mohli prispievať k otvorenej, slobodnej a spravodlivej verejnej diskusii, ktorá je kľúčovým aspektom pomoci spoločnosti v boji proti dezinformáciám, manipulácii s informáciami a zasahovaniu do nich; opakuje svoju výzvu, aby sa mediálna výchova začlenila do formálneho a neformálneho prostredia vrátane školských osnov s cieľom podporovať mediálnu gramotnosť a mediálne zručnosti a kompetencie a podporovať kritické myslenie; v tejto súvislosti očakáva strednodobé preskúmanie akčného plánu digitálneho vzdelávania (2012 – 2027) zo strany Komisie; konštatuje, že potreba zabezpečiť slobodu médií by mala byť zahrnutá do programov partnerstva EÚ s krajinami mimo EÚ;

25. trvá na posilnení spolupráce medzi online platformami, vládami a orgánmi presadzovania práva s cieľom účinne riešiť šírenie správ, ktoré podnecujú nenávisť alebo násilie voči novinárom a pracovníkom médií, a to so zreteľom na to, že osobitným cieľom sú ženy; zdôrazňuje, že treba zaviesť opatrenia na ochranu novinárov pred online násilím a násilím založeným na rodovej príslušnosti na sociálnych médiách a iných digitálnych platformách; vyzýva platformy, aby urýchlene odstránili online pripomienky alebo reakcie, ktorými dochádza k obťažovaniu novinárov a ktoré podnecujú násilie a nenávisť alebo narúšajú bezpečnosť novinárov; naliehavo vyzýva orgány mimo EÚ, aby vyšetrili a stíhali prípady online obťažovania a zneužívania s cieľom vyvodiť zodpovednosť voči zodpovedným osobám;

26. zdôrazňuje, že v posledných rokoch sa čoraz viac rozšírili nenávistné prejavy a diskriminácia v médiách, a to online aj offline, ako aj kybernetické násilie páchané na novinároch, čím sa ohrozuje sloboda médií, sloboda prejavu, právo na informácie a pluralita; pripomína, že nenávistné prejavy na internete môžu podnecovať offline násilie a obťažovanie na internete; zdôrazňuje, že najmä novinárky čelia aj sexuálnemu obťažovaniu a sexuálnemu násiliu a je oveľa pravdepodobnejšie, že zažijú obťažovanie online ako ich kolegovia; vyzýva EÚ a členské štáty, aby vyvíjali politický a diplomatický tlak na zmenu politík a postupov tretích krajín, ktoré odrádzajú alebo dokonca zakazujú ženám pracovať v žurnalistike;

27. vyzýva delegácie EÚ a diplomatické misie členských štátov EÚ, aby rozhodne, jednotne a konzistentne uplatňovali usmernenia EÚ v oblasti ľudských práv týkajúce sa slobody prejavu online a offline, keďže sa týkajú ochrany novinárov a ochrany slobody tlače; dôrazne nabáda ESVČ a jej delegácie a členské štáty, aby vyvinuli všetko úsilie na presadzovanie, využívanie a výmenu príkladov najlepších postupov, najmä s úradníkmi EÚ pred ich vyslaním do krajín, ktoré nie sú členmi EÚ; nabáda delegácie EÚ v krajinách mimo EÚ, aby sa zapojili do informačných kampaní s cieľom zvýšiť informovanosť o nebezpečenstvách falošných správ a poskytnúť širokej verejnosti nástroje na ich identifikáciu a hľadanie dôveryhodných zdrojov informácií;

28. vyzýva Komisiu a ESVČ, aby v záujme ľudských práv vždy zvážili možnosť otvorenej verejnej akcie alebo tichej diplomacie; zdôrazňuje, že je dôležité, aby občianska spoločnosť lepšie chápala spôsob práce delegácií EÚ, pokiaľ ide o novinársku prax a slobodu slova a prejavu; v tejto súvislosti nabáda delegácie EÚ, aby v čo najväčšej možnej miere predkladali viac verejných vyhlásení, a to tak preventívne, ako aj v reakcii na závažné porušovanie alebo obmedzovanie práva na slobodu presvedčenia a prejavu vo svete, najmä v prípadoch útokov a zadržiavania novinárov v krajinách mimo EÚ;

29. vyzýva osobitného zástupcu EÚ pre ľudské práva, aby sa zaistenie bezpečnosti novinárov, pracovníkov médií a pridruženého personálu pri ich rokovaniach s orgánmi krajín mimo EÚ stalo jednou z jeho najvyšších priorít; domnieva sa, že v tejto súvislosti by sa mohlo urobiť viac; dôrazne trvá na tom, že podpredseda Komisie/vysoký predstaviteľ pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku by mal venovať väčšiu pozornosť konkrétnym prípadom nezákonného zatýkania a stíhania novinárov a obmedzovaniu ich práv a potrebe vyhnúť sa nečinnosti pri ochrane novinárov, ktorých životy sú v bezprostrednom ohrození;

30. vyzýva ESVČ, aby vypracovala plán rýchlej reakcie, ktorý by mali dodržiavať delegácie EÚ s celým radom ochranných nástrojov, ako sú vydávanie vyhlásení, reagovanie na verejné kampane očierňovania, koordinácia monitorovania súdnych konaní, vykonávanie návštev väzníc, návštevy domovov alebo kancelárií ohrozených novinárov, naliehavé predkladanie prípadov orgánom, využívanie dvojstranných dialógov na vyjadrenie obáv týkajúcich sa slobody tlače, poskytnutie odpočinku a možností úľavy ohrozeným alebo traumatizovaným novinárom, podpora dočasného premiestnenia a/alebo evakuácie, poskytovanie fyzickej pomoci v extrémnych situáciách a snaha o presadzovanie a budovanie kapacít miestnych orgánov presadzovania práva, justičných a vládnych orgánov na ochranu novinárov, a to aj presadzovaním plnej zodpovednosti za narúšanie slobody tlače; žiada, aby sa osobitná pozornosť venovala novinárom, ktorí sú zadržiavaní ako rukojemníci, ako aj ochrane rodinných príslušníkov novinárov, ktorí sa stali terčom útokov; vyzýva Komisiu a ESVČ, aby podporovali iniciatívy, ktorých cieľom je cieleným a rýchlym spôsobom varovať pracovníkov médií pred bezprostrednými hrozbami v krajinách mimo EÚ, a aby vypracovali prispôsobené usmernenia pre novinárov; pripomína členským štátom, že humanitárne víza sa môžu použiť ako mechanizmus bezpečnosti a ochrany novinárov v nebezpečenstve; zdôrazňuje význam podpory ohrozených novinárov, a to aj prostredníctvom procesu presídľovania a podpory ich práce v exile a podpory novinárov, ktorí utekajú pred štátnou cenzúrou a propagandou, tým, že im pomôže premiestniť sa, pokračovať v činnosti na bezpečnom mieste alebo presunúť nezávislé médiá mimo ich krajiny, aby tak mohli naďalej poskytovať slobodné spravodajstvo a spoľahlivé informácie.

31. zdôrazňuje význam podpory odbornej prípravy a opatrení na zvyšovanie informovanosti o predchádzaní násiliu voči novinárom pri výkone ich práce na všetkých úrovniach spoločnosti a vo vládach; naliehavo vyzýva ESVČ, aby vypracovala štruktúrovaný prístup k podpore novinárov, ktorí čelia digitálnym hrozbám; v tejto súvislosti žiada, aby sa posilnila schopnosť delegácií EÚ riešiť túto otázku, a to aj podporou prístupu novinárov k odbornej príprave s cieľom zvýšiť ich informovanosť o preventívnej digitálnej bezpečnosti a osvedčených postupoch; zdôrazňuje potrebu vypracovať pohotovostné plány pre prípady porušenia digitálnej bezpečnosti v komunikácii a žiada, aby sa riešili psychologické dôsledky obťažovania novinárov na internete; zdôrazňuje, že je dôležité zabezpečiť, aby sa podpora rozvoja médií zo strany EÚ neobmedzovala len na školenia novinárov a pracovníkov médií, ale aby sa rozšírila aj na získanie profesionálneho technického vybavenia, čo pravidelne vyjadrujú nezávislí novinári z krajín mimo EÚ;

32. vyzýva Komisiu a ESVČ, aby tiež ďalej posilňovali svoju podporu pri budovaní kapacít poskytovaním pomoci krajinám mimo EÚ pri zavádzaní právnych rámcov, ktoré podporujú pluralitu médií, ochranu novinárov, slobodu prejavu a slobodu informácií online a offline, a pri zabezpečovaní toho, aby sa všetky útoky na novinárov vyšetrovali a stíhali a aby sa zaviedli primerané ochranné mechanizmy; nabáda EÚ, aby podporovala neustály rozvoj kompetencií a zručností vo všetkých profesiách, ktoré sú dôležité pre ochranu novinárov a iných pracovníkov médií v partnerských krajinách, a to najmä pre orgány presadzovania práva, sudcov a prokurátorov, ako aj pre všetky príslušné orgány zapojené do digitálnej bezpečnosti;

33. vyzýva ESVČ, aby podporovala výmenu názorov medzi silami presadzovania práva a novinármi s cieľom umožniť nerušené spravodajstvo a iné mediálne činnosti týkajúce sa protestov alebo demonštrácií v krajinách s delegáciami EÚ a aby dosiahla spoločné chápanie práv novinárov;

34. zdôrazňuje potrebu posilnenej mnohostrannej angažovanosti a koordinácie v oblasti bezpečnosti a účinnej ochrany novinárov, pracovníkov médií a pridruženého personálu s cieľom stanoviť komplexný politický prístup, ktorý zahŕňa piliere prevencie, ochrany a stíhania; zdôrazňuje, že EÚ musí ísť príkladom a podporovať a zintenzívňovať svoj záväzok chrániť novinárov a slobodu názoru a prejavu a že boj proti beztrestnosti pri zločinoch voči novinárom, pracovníkom médií a pridruženému personálu musí byť jednou z jej hlavných priorít a na tento účel musí viesť a spolupracovať s inými demokratickými krajinami a podobne zmýšľajúcimi partnermi;

35. vyzýva delegácie EÚ, diplomatické misie členských štátov EÚ a podobne zmýšľajúcich partnerov, aby sa zapojili do aktívnej osvety a podpory novinárov a nezávislých médií v krajinách mimo EÚ s cieľom podporiť ich prácu a pracovné podmienky, pravidelne posudzovali prostredie slobody tlače v každej príslušnej tretej krajine vrátane existujúcich alebo vznikajúcich rizík pre novinárov a hľadali spôsoby, ako zaviesť buď opatrenia, ktoré by mohli zabrániť zneužívaniu, alebo ochranné opatrenia vrátane poskytovania preukázateľnej a viditeľnej morálnej podpory ohrozeným novinárom a nezávislým médiám; odporúča zriadiť kontaktné miesto, kde by novinári mohli hľadať ochranu a podporu a monitorovať násilie;

36. vyzýva Radu a ESVČ, aby v rámci globálneho sankčného režimu EÚ v oblasti ľudských práv (Magnitského akt EÚ) uvalili cielené sankcie na osoby a subjekty zodpovedné za porušovanie ľudských práv novinárov a pracovníkov médií;

37. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby vo všetkých svojich dohodách a partnerstvách s krajinami mimo EÚ presadzovali udržateľné opatrenia zamerané na ochranu, financovanie a podporu plurality médií a nezávislej žurnalistiky; v súvislosti s tým pripomína ústrednú úlohu doložky o ľudských právach v dvojstranných dohodách EÚ a žiada, aby sa pri aktivácii a uplatňovaní tejto doložky venovala osobitná pozornosť závažnému porušovaniu práv novinárov; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby na tento účel vyčlenili finančné prostriedky, a to aj zvýšením prostriedkov pridelených na tematický program pre ľudské práva a demokraciu v rámci Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa (NDICI);

38. vyzýva Komisiu a ESVČ, aby zabezpečili, aby o programoch financovania EÚ vedeli miestne organizácie občianskej spoločnosti pôsobiace v oblasti bezpečnosti novinárov a slobody prejavu a aby im boli prístupné, a aby ich v prípade potreby povzbudzovali a podporovali ich pri podávaní žiadostí o takéto programy, ako aj aby zohrávali vedúcu úlohu pri formovaní a realizácii príslušných projektov; zdôrazňuje potrebu zabezpečiť rovnováhu medzi financovaním EÚ určeným na projekty na podporu bezpečnosti novinárov a na podporu rozvoja médií v súlade s tematickým programom NDICI pre ľudské práva a demokraciu a jeho viacročným orientačným plánovaním a súvisiacimi ukazovateľmi; opakuje svoju výzvu na zjednodušenie postupu podávania žiadostí s cieľom znížiť byrokraciu;

39. pripomína, že pokrok v oblasti slobody médií a slobody prejavu je kľúčovou súčasťou prístupového procesu EÚ; pripomína, že kandidátske krajiny s pevným a konkurencieschopným mediálnym prostredím sú náchylnejšie na rýchly posun v prístupových rokovaniach s EÚ; v tejto súvislosti víta podporu poskytovanú prostredníctvom Európskej nadácie na podporu demokracie, ale domnieva sa, že je potrebné prijať viac opatrení na podporu nezávislej žurnalistiky v oblastiach, ktoré sú pod vplyvom škodlivých zahraničných aktérov; preto opätovne zdôrazňuje svoju výzvu na zriadenie osobitného Európskeho fondu pre demokratické médiá na podporu žurnalistiky v krajinách zapojených do procesu rozširovania a v susedných a kandidátskych krajinách;

40. vyzýva na vytvorenie primeraného a udržateľného právneho rámca, ktorým sa vytvorí mechanizmus na ochranu slobodného informačného priestoru založený na reciprocite požiadaviek otvorenosti; domnieva sa, že tento systém ochrany demokratického informačného priestoru by mal byť postavený na dvoch pilieroch: 1) rovnaké zaobchádzanie – so všetkými audiovizuálnymi kanálmi, ktoré vysielajú v EÚ; 2) reciprocita – otvorený verejný priestor pre vysielateľov z EÚ v krajinách mimo EÚ;

41. domnieva sa, že programy, fondy a iniciatívy EÚ, ako sú Kreatívna Európa, akčný plán pre médiá a audiovíziu, Monitorovanie plurality médií, usmernenia EÚ v oblasti ľudských práv týkajúce sa slobody prejavu online a offline a mechanizmus EÚ pre obhajcov ľudských práv, by sa mali v plnej miere uplatňovať vo vonkajšom riadení EÚ v záujme cielenej podpory médií a spravodajských organizácií v krajinách mimo EÚ, a to bez ohľadu na to, či mediálne organizácie plnia svoju povinnosť náležitej starostlivosti voči svojim novinárom, najmä dodržiavaním odseku 16 odporúčaní Rady Európy o ochrane žurnalistiky a bezpečnosti novinárov a iných mediálnych subjektov ([3]) a odporúčania Komisie z roku 2021 o ochrane, bezpečnosti a posilnení postavenia novinárov;

42. dôrazne nabáda na zvýšenie podpory programov financovania, vyhlásení a verejných podujatí zameraných na posilnenie monitorovacích a ochranných mechanizmov na úrovni OSN a regionálnych mechanizmov v oblasti ľudských práv vrátane Medziamerického súdu pre ľudské práva, po konzultácii s novinármi a organizáciami občianskej spoločnosti, ktoré podporujú novinárov; víta prácu osobitných postupov OSN pri riešení hrozieb voči novinárom vrátane odporúčania osobitného spravodajcu OSN pre presadzovanie a ochranu práva na slobodu názoru a prejavu vytvoriť medzinárodnú pracovnú skupinu pre prevenciu, vyšetrovanie a stíhanie útokov na novinárov a okrem iných opatrení aktívne zvážiť možnosť mať osobitného zástupcu OSN pre ochranu novinárov na celom svete;

43. víta prácu Partnerstva pre informácie a demokraciu, ktoré združuje 50 štátov zo všetkých regiónov a ktoré vyzýva na zavedenie demokratických záruk v komunikačnom a informačnom priestore a uznáva právo na spoľahlivé informácie; podporuje vykonávanie odporúčaní Partnerstva pre informácie a demokraciu;

44. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade, Komisii a podpredsedovi Komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku.

([3]) Odporúčanie Výboru ministrov CM/Rec(2016)4 členským štátom o ochrane žurnalistiky a bezpečnosti novinárov a iných mediálnych aktérov.